

Docentenhandleiding - Een week met het Belvédère-mes

Doelgroep: groep 7-8 / brugklas

Aantal lessen: 5 (in te korten)

Tijdvak: Tijd van jagers en verzamelaars (de oudste menselijke sporen)

Venster: Het Belvédère-mes (Nieuwe Canon van Limburg)

Thema's: Voedselvoorziening, technologie, vooruitgang, burgerschap, geografische kenmerken, sociale verhoudingen.

Inleiding voor de docent: Het Belvédère-mes is een vuurstenen werktuig dat ongeveer 250.000 jaar oud is en werd gevonden in Maastricht. Het biedt ons een uniek inkijkje in het leven van de eerste mensen in Limburg. Deze lessenserie verbindt de prehistorie met thema's als overleven, samenwerking, technologie en burgerschap.

Elke dag onderzoeken de leerlingen een ander aspect van het leven in de tijd van het Belvédère-mes, en vergelijken zij dat met hun eigen leven. Ze schrijven hun bevindingen in de vorm van dagboekfragmenten. Per dag vullen ze twee pagina's: 'Dag X in de prehistorie' en 'Dag X in mijn leven'.

Eindproduct: Dagboek van 5 dagen met vergelijking tussen toen en nu. Reflectie op vooruitgang, samenwerking en technologie.

Benodigheden:

- Vensterplaat Het Belvédère-mes
- Kaart van Limburg
- Basiskennis jagers-verzamelaars (mag via bronnenboekje of lesfilm)
- Werkblad dagboek (voorstructuur of leeg)

Dag 1 - Het mes en mijn wereld

Intro	Toon een afbeelding van het Belvédère-mes en bespreek de achtergrond. Laat leerlingen schatten hoe oud het is en waar het voor gebruikt werd.
Onderzoeksvragen	- Wat is het Belvédère-mes precies? - Wie maakte het en waarom? - Wat zegt het mes over het leven van de mensen die het gebruikten?
Opdracht	Beschrijf een dag in het leven van iemand uit een prehistorische stam in Zuid-Limburg. Hoe kom je aan eten? Waar slaap je? Hoe gebruik je het mes? Vergelijk dat met een dag in jouw leven.
Reflectievragen	- Wat zijn de voordelen van jouw moderne leven? - Wat bewonder je aan het leven in de prehistorie?
Leerdoelen	De leerling is in staat om in eigen woorden het leven van jagers en verzamelaars uit te leggen. De leerling vergelijkt aspecten van het leven in de prehistorie met zijn/haar eigen leven.

Dag 2 - Samen overleven

Intro	Bespreek hoe mensen in groepen samenleefden. Wat was ieders rol? Wat gebeurde er als iemand ziek werd of geen voedsel kon vinden?
Onderzoeksvragen	- Hoe belangrijk was samenwerking in de prehistorie? - Wat betekende het om deel uit te maken van een stam? - Welke rol had het mes in samenwerking (bijv. voedselverdeling, bescherming)?
Opdracht	Stel een profiel samen van jouw 'stam': hoeveel mensen, welke rollen, wat is jouw taak? Beschrijf een dag waarin je samenwerkt om te overleven.
Reflectievragen	- Wat doe jij vandaag samen met anderen? - Wanneer moet jij op anderen vertrouwen?

Leerdoelen	De leerling benoemt verschillende rollen binnen een jagers-verzamelaarsgroep. De leerling herkent de samenwerking en taakverdeling tussen mannen, vrouwen en kinderen in de prehistorie.
------------	--

Dag 3 - Overleven in Limburg

Intro	Laat een kaart van Zuid-Limburg zien. Wat voor landschap was hier 250.000 jaar geleden? Wat kun je daarover terugvinden in bronnen?
Onderzoeksvragen	- Welke dieren leefden er toen? - Wat voor klimaat was er? - Hoe bepaalden mensen waar ze zich vestigden?
Opdracht	Stel je voor dat je met jouw stam in Zuid-Limburg leeft. Hoe ziet de omgeving eruit? Hoe gebruik je het mes? Wat eet je? Wat zijn de gevaren?
Reflectievragen	Wat zou jij nu missen uit de moderne tijd als je daar zou moeten leven?
Leerdoelen	De leerling lokaliseert Zuid-Limburg en koppelt dit aan geografische omstandigheden in de prehistorie. De leerling herkent basisbehoeften voor overleven in de steentijd. De leerling benoemt moderne zaken die in de prehistorie afwezig waren en denkt na over hun eigen afhankelijkheden.

Dag 4 - Technologie van steen

Intro	Bespreek: wat is technologie? Kun je iets simpels als een mes ook technologie noemen?
Onderzoeksvragen	- Hoe werd het Belvédère-mes gemaakt? - Wat moest je kunnen om zo'n mes te maken? - Hoe verspreidde die kennis zich?
Opdracht	Teken of beschrijf hoe jij denkt dat een uitvinding gedaan werd in de Prehistorie. Wat hebben mensen echt nodig en wat is 'extra'? Wat kun je ermee? Wat kun je er niet mee? Vergelijk dit met jouw technologie vandaag (mobieltje, keukenmes, computer).
Reflectievragen	- Wat zegt dit over ontwikkeling en vooruitgang? - Wisten mensen toen meer of nu meer? - Wanneer spreken we eigenlijk van vooruitgang?
Leerdoelen	De leerling begrijpt dat eenvoudige technologie in de prehistorie essentieel was voor overleven. De leerling trekt een vergelijking tussen prehistorische en moderne technologie.

Dag 5 - Is het nu beter dan toen?

Intro	Overzicht maken: wat waren de voordelen van toen? En de nadelen? En hoe zit dat met nu?
Opdracht	Gebruik je dagboekfragmenten van de afgelopen week en schrijf een conclusie. Is het leven in de prehistorie echt zo zwaar als wij denken? Wat kunnen wij leren van de eerste mensen? En wat zouden zij denken van ons?
Optioneel:	Stel je voor dat het Belvédère-mes vandaag gevonden wordt en jij mag een nieuw museumkaartje schrijven. Wat zou jij erop zetten?
Leerdoelen	De leerling vergelijkt het leven van toen en nu op het gebied van welzijn, gemak en samenwerking. De leerling formuleert een onderbouwde mening over vooruitgang

